

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: Образ Лондона у творчості Чарлза Діккенса

Студентки 3 курсу групи Соф 02-21

Спеціальності 014 Середня освіта

Освітньо-професійна програма іноземної мови та літератури,

методики навчання іноземних мов і зарубіжної літератури

Ісаєвої А.Ю.

Керівник Мариненко Ю.В.

_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3-4
РОЗДІЛ I. БІОГРАФІЯ ТА ТВОРЧІСТЬ ЧАРЛЗА ДІККЕНСА.....	5-11
1.1 Основні етапи життя та творчого шляху письменника та присутність Лондона в житті автора.....	5-7
1.2 Соціально-економічний стан міста під час життя Діккенса.	7-9
1.3 Значення міста та жанрова особливість творів автора.....	9-10
Висновки до розділу I.....	11
РОЗДІЛ II. ОБРАЗ ЛОНДОНА В ТВОРАХ ЧАРЛЗА ДІККЕНСА.....	12-23
2.1 Аналіз конкретних романів та оповідань, які акцентують увагу на образі міста.	12-16
2.2 Характеристика ключових лондонських локацій у творах.....	16-19
2.3 Символіка та метафори Лондона в творчості Діккенса.....	20-22
Висновок розділу 2.....	22
ВИСНОВКИ.....	23-24
LE RESUME.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	26-27

ВСТУП

Актуальність теми образів Лондона у творах Чарльза Діккенса визначається не лише як відображення історичної атмосфери, але й як відображення сучасних соціокультурних реалій у сучасному контексті. До того ж, зможемо провести паралель з сьогоденними реаліями та побачити наскільки місто (суспільство) пройшло трансформацію. Порушуючи цю тему в сьогоденні, творчість Діккенса можна переосмислити як вічне джерело розуміння проблем міського життя.

Об'єктом дослідження є творчість Чарльза Діккенса, присвячена образу Лондона, а предметом - специфічні аспекти міського життя, соціальні сходи та повсякденні образи, відображені в його творах.

Метою курсової роботи є дослідження образу Лондона у творчості Чарльза Діккенса, виявлення його значення впливу на формування літературної та культурної символічності цієї епохи, проведення паралелей між героями та історико-культурним контекстом, дослідження взаємозв'язку між концепцією міста письменника та тогочасною дійсністю.

Теоретико-методологічною основою дослідження буде теорія літератури та культури, під час дослідження буде звернення до робіт таких науковців Зуброва О. А., Зарічна А. М, Капленко Ю. В, які займалися вивченням творів та впливом на них історичного контексту, персонального досвіду автора та інших чинників, таких як становище суспільства тощо. Також буде проведено аналіз творчості самого Діккенса та історії Лондона як місця дії в його творах.

Структура курсової роботи. Для досягнення цієї мети робота поділена на два розділи. Перший розділ - це теоретичний аналіз творчості Діккенса та її місця в тогочасній літературі.

Другий розділ присвячений практичному дослідженню образу Лондона в конкретних творах Діккенса. У цій роботі спочатку подається огляд біографії та кар'єри Діккенса, висвітлюються ключові аспекти, які вплинули на створення його унікального світу. Потім аналізується соціально-економічна ситуація в Лондоні 19 століття, щоб зрозуміти контекст, в якому розвивалася творчість митця.

РОЗДІЛ I. БІОГРАФІЯ ТА ТВОРЧІСТЬ ЧАРЛЗА ДІККЕНСА

1.1 Основні етапи життя та творчого шляху письменника та присутність Лондона в житті автора

Англійська література завжди займала важливу позицію на світовому літературному ринку, відображаючи проблеми, розвиток та трансформацію суспільства. Серед талановитих митців ми можемо помітити Чарльза Діккенса, який зробив великий вклад у розвиток англійської літератури на світовому рівні, показуючи всю сутність та справжність суспільства тих часів. Невід'ємною частиною творчості Діккенса став образ Лондона, який він витягав із вулиць та домів англійської столиці, надаючи йому особливий характер у своїх романах.

Чарльз (або Чарлз) Джон Гаффем Дікенс народився 7 лютого У 1812 році в місті Лендпорт, його відносять до найпопулярніших романістів вікторіанської епохи. Його твори завжди виділялися надмірною сентиментальністю, незвичайними обставинами, подіями та гротескними образами. Творчість Діккенса вплинула на формування певного національного образу, поява поняття «англійський гумор».

Автор народився в незаможній сім'ї, а згодом в ранньому віці перебрався до Лондона та дитинство він провів саме там. Він ніколи не ховав того факту, що виріс «на вулиці» і саме вона його сформулювала як особистість. Його творчість – відбиток його важкої долі та історії. Чисельні реальні образи були адаптовані до книжних персонажів. Його батька ув'язнили за борги, і Чарльз переїхав до родичів, його забрала Елізабет Ройленс, подруга родини. Місіс Ройленс була бідною старою жінкою, яку Діккенс пізніше зобразив, з деякими змінами та прикрасами, як місіс Піпчін у романі "Домбі і син". Пізніше він жив у прибудові до

будинку боржника в Боро. Товстий, добродушний старий і його тиха стара дружина. Ця трійця стала прототипом сім'ї Гарлендів у «Антикваріаті». Щоб допомогти родині фінансово, він працював на складі. Цей досвід вплинув на його літературну творчість, особливо щодо нерівності умов праці. Пізніше, він спирався на цей досвід у своїх романах на соціальну тематику.

Не дивлячись на важку долю та неприємності, які спіткали його починаючи з дитинства, він отримав великий успіх у літературі.

Як вже відомо, автор мусив працювати із самого раннього віку, щоб допомогти батькам вийти із-за ґратів через великі борги. У віці 20 років його запросили працювати редактором місцевої газети «Дзеркало парламенту», вона належала родичам автора. Наприкінці 1833 року в журналі «Манслі Мегезін» з'явилося перше оповідання «Обід на Поплар Вок». А вже у 1836 р. вийшли «Нариси Боза» у двох томах. Згодом після випуску роману «Записки клубу» (1837р.) його ім'я було відоме кожному англійцю, твір набрав велику популярність, але сучасникам він здається важким та трохи незрозумілим, через описану епоху, що припадає на роки життя автора. У його творах людям відгукувалася щирість, гумор, відкритість та підняття великих тем бідності, суспільства тощо. Він був відомий не тільки як талановитий письменник, а ще як активний громадський діяч, який боровся проти бідності та соціальної нерівності і тим самим даючи людям світлу надію у серця. Діккенс вирушив у турне Європою, він відвідав такі країни як Італія, Франція, Швейцарія. Ці подорожі, безсумнівно, збагатили його творчість і світогляд, всі свої враження він відтворив у циклі "*Картини Італії*".

Чарльз Діккенс не встиг закінчити останній роман «Таємниця Едвіна Друда». 8 червня 1870 року Діккенсу стало зле,

звістка про смерть улюбленого автора буквально приголомшила Британію. Це була національна трагедія. Його поховали в Куточку поетів у Вестмінстерському абатстві.

1.2 Соціально-економічний стан міста під час життя Дікенса.

19 століття в історії Великої Британії ознаменувалося не лише політичним та економічним процвітанням, але й значними змінами в культурному житті. Водночас, для Лондона були характерні контрасти. З однієї сторони, це була столиця величної Британської імперії, економічної та політичної вершини планети, але з іншого боку, тут проживали тисячі бідних людей, які жили в хистких будиночках, не маючи засобів для існування.

Протягом 19 століття індустріалізація та урбанізація Лондона швидко прогресували, подібно до інших міст Європи та Америки. Створювалися нові фабрики і заводи, населення значно зростало. Наприкінці століття Лондон став найбільш густонаселеним містом на планеті з населенням приблизно 6 мільйонів людей. Зростали й інші промислові райони, найпомітнішим з яких був Іст-Енд, цей район став контрастом до заможнішого Вест-Енду.

Лондон піддається великим зовнішнім та внутрішнім змінам. Перша спеціальна залізниця була урочисто відкрита в 1836 році, а до 1863 року була створена перша в світі система підземної залізниці. Також з'явилися значні будівлі, такі як Біг-Бен, Альберт-Хол, Трафальгарська площа та Тауерський міст.

Значним кроком стало реформування системи управління містом, яка була покликана відповідати запитам міста. У середині століття Лондон пережив великий приплив іммігрантів, особливо з Ірландії, а також створення великої єврейської громади.

Англія пережила пік промислової революції. У цей період відбувся значний перехід від аграрної економіки до індустріалізованої, де фабрики та мануфактура стали центром економіки. Столиця Лондон відігравала важливу роль у сприянні індустріалізації, і навколо міста виникли численні фабрики та майстерні.

Як найбільшим наслідком індустріалізації –урбанізація, люди полишали села та поринали до міст у пошуках можливостей роботи на заводах та в інших галузях промисловості. Лондон пережив масовий приплив сільських іммігрантів, які шукали роботу в міській економіці, що розвивалася. Цей приплив збільшив населення Лондона та розвинув великі міські райони, включаючи багатолюдні та антисанітарні нетрі.

Соціально-економічний клімат Англії характеризувався жорсткою класовою нерівністю. Заможна еліта, включаючи аристократів, промисловців і торговців, насолоджувалася безпрецедентним процвітанням і розкішним способом життя. По іншу сторону, робітничий клас, який складався з фабричних робітників, шахтарів, стикався з важкими умовами праці, низькою заробітною платою та обмеженим доступом до речей першої необхідності, житла, відсутність охорони здоров'я та освіти.

Незважаючи на загальне економічне зростання, бідність залишалася широко поширеною в Англії на час цієї епохи. Швидка індустріалізація та урбанізація призвели до поширення нетрів, які характеризуються перенаселеними й антисанітарними умовами життя. Такі соціальні проблеми, як дитяча праця, експлуатація робітників були широко поширеними, що спонукало до соціальних реформаторських рухів, або навіть законодавчого втручання

Попри важкі соціально-економічні виклики, у 19 столітті також спостерігалось культурне та інтелектуальне процвітання: наука, література, медицина, мистецтво тощо. Саме в цей період на літературній сцені з'являються твори Чарльза Діккенса, які не лише вражають читачів своєю дотепністю, але й дають своєрідний огляд лондонського життя. Ця похмура реальність життя вікторіанського Лондона була яскраво зображена у творі «Олівер Твіст», проливає світло на сувору реальність, з якою стикаються бідні люди.

Загалом, цей період був періодом величезних змін і трансформацій для Англії та Лондона. Індустріалізація та урбанізація принесли економічне зростання та процвітання, але також створили серйозну соціальну нерівність та виклики, які сформуєть хід англійської історії на десятиліття вперед.

1.3 Значення міста та жанрова особливість творів автора

У своїх творах Чарльз додавав елементи готичного роману, додаючи темні та загадкового забарвлення. В основному це стосувалося описів самого міста.

Описи Лондона у творах Діккенса часто дуже реалістичні та детальні. Діккенс зображував місто як складний і таємничий світ зі своєю історією та атмосферою за кожним кутом. Його описи вулиць, кварталів, будівель і людей допомагають оживити тогочасний Лондон. Кожна частина міста була помічена та детально описана. Місто оживало, оживали люди. Безперечно, Лондон –це не тільки вулички, квартали до найменшої деталі описані фасади, а й суспільство. Жителі Лондона і є відображенням його самого. Твори Діккенса також містять багато сатири та гумору. Він часто висміював соціальну нерівність, снобізм і лицемірство того часу. Його гостре спостереження за

соціальними проблемами робить його творчість актуальною і сьогодні. Щодо імен своїх персонажів, то Діккенс був відомий своєю майстерністю давати їм символічні імена. Він часто грав зі словами, створюючи імена, які вказували на характер персонажів та їхню роль в історії. Тема бідності охоче піднята в творі «Пригоди Олівера Твіста». Життя вікторіанської епохи зображено реально, без жодної романтики, особливо відкрито питання класової нерівності та соціального поділу. Життя аристократів може і вдавалося до комфортного, але життя селян, робітників та навіть дітей не було навіть наближено до нормального. Кожен новий день виклик. У випадку малого Олівера навіть не знаєш на що чекати наступного дня, куди зведе його доля.

Автор любляв пейзажи та охоче прив'язувався до архітектури різних міст. Окрім Лондона автор яскраво зобразив Париж у творі «Повість двох міст» (1859р.), де він охоче займався описом французької та англійської столиць. Тут ми можемо побачити співставлення двох різних, але тісно та історично пов'язаних міст.

Загалом творчість Діккенса характеризується яскравим поєднанням реалізму, готичних елементів, сатири та гумору, що робить його одним з найвпливовіших письменників свого часу та дотепним майстром англійської літератури. Чарльз Діккенс був майстром літературної техніки. Він мав дивовижну здатність малювати словами яскраві картини, оживляючи обстановку та персонажів за допомогою багатого уяви та метафор. Незалежно від того, чи він описує туманні вулиці Лондона чи тему бідних, його використання чуттєвих деталей робить його історії захоплюючими та такими, що запам'ятовуються.

Діккенс часто використовував іронію та сатиру, щоб підкреслити абсурдність і несправедливість вікторіанського

суспільства. Завдяки своєму гострому розуму та гумору він викривав лицемірство, жадібність і жорстокість, спонукаючи читачів задуматися над соціальними проблемами.

Висновок 1 розділ

Образи Лондона у творчості Діккенса - це не просто відображення вулиць і будівель, а й символ соціальних протиріч. В його творах Лондон оживає на та набуває наче людську подобу, показуючи та наголошуючи на проблеми цієї епохи.

Автор своїй творчості відобразив свою жорстоку та важку історію життя, додаючи художніх засобів, символів. Його життєвий шлях не є простим: рання праця, борги батьків, відсутність впевненості у завтрашньому дні. Автор вимушений був взяти відповідальність за себе та навіть за своїх рідних, які вплеталися у борги та потрапили за ґрати.

У своїх творах Діккенс створює вражаючий міський пейзаж, який відображає не лише радісні моменти, але й темні сторони класового суспільства. Лондон не лише слугує тлом для подій, але й бере активну участь у сюжеті, уособлюючи похмурі таємниці та проблеми того часу. Він стає не тільки місцем розгортання подій, а також символом та дзеркалом суспільства вікторіанської епохи. Класова нерівність, відсутність підтримки робочого класу, бруд, антисанітарія та розкіш аристократичного прошарку населення, краса їх районів поєднуються і таким чином місто ділиться на чорне і біле. Ми можемо побачити, що автор розбавляє сумну та важку реалію гумором, сатирою, чисельними детальними описами пейзажів та історичних споруд, надаючи Лондону неповторного образу.

Отже, Чарльз Діккенс є одним з найвпливовіших митців цієї епохи та досі впливає на літературу, сучасні автори час від часу звертаються до його творів та символізмів. Автор вклав неабиякий

вклад у розвиток англійської літератури на всесвітньому літературному ринку.

РОЗДІЛ II. ОБРАЗ ЛОНДОНА В ТВОРАХ ЧАРЛЗА ДІККЕНСА

2.1. Аналіз конкретних романів та оповідань, які акцентують увагу на образі міста

Чарльз Діккенс у своїх творах майстерно розкриває образ Лондона як міста, що відбиває соціальні протиріччя та нерівності 19 століття. Одним з найяскравіших прикладів цього є роман “Олівер Твіст”. Також, у інших творах Діккенса зустрічаємо приклади опису Лондона, як у “Давиді Коперфілді” та “Мартіні Чезлвіті”.

У романі “Олівер Твіст” Чарльз Діккенс створює вражаючий образ Лондона як міста, що переповнене бідністю, злочинністю та соціальною нерівністю. Описуючи життя головного героя, Олівера Твіста, та інших персонажів, Діккенс майстерно відтворює атмосферу бідних районів Лондона того часу. У романі створений яскравий контраст між розкішними, вишуканими будівлями та заможними районами Лондона і темними, брудними вуличками, де проживають бідні мешканці.

З одного боку, ми бачимо елегантні будівлі з блискучими фасадами, розкішними оздобленнями та широкими вулицями, які створюють враження престижу та благополуччя. У цих районах, як правило, проживають заможні люди, які мають можливість насолоджуватися комфортом та розкішню свого життя. Вони мають доступ до розкішних будинків, великих парків, модних магазинів та розкішних розваг.

З іншого боку, ми бачимо зовнішній бруд та незатишок вуличок, де проживають бідні мешканці міста. У цих районах

будинки маленькі, зіпсовані часом та неустроєм, з тремтячими вікнами та дверима. Вулички вкриті гряззю та сміттям, і в повітрі лунає запах бруду та неприємностей.

Чарльз Діккенс демонструє безжалісність соціальної системи 19 століття, де бідні мешканці міста не мають ніяких шансів на покращення свого становища. Діккенс показує, як бідні діти, такі як Олівер Твіст, вирости в умовах бідності та безпорадності, і мають обмежені можливості у житті через свій соціальний статус. Бідні персонажі роману змушені працювати важко, часто за безглуздо низьку оплату, або навіть зовсім безкоштовно, щоб прожити. Вони не мають доступу до освіти або можливості отримати високооплачувану роботу. Таким чином, вони залишаються в об'ємі бідності і відчуженості, закріплюючи своє місце в соціальній ієрархії.

Навпаки, багаті класи використовують свій соціальний статус для експлуатації та підпорядкування бідних. Вони володіють великими майновими пристроями, контролюють економічні ресурси та політичну владу. Це дає їм можливість зловживати своїм статусом, вести себе безкарно та використовувати бідність як засіб для збагачення та збереження свого становища в суспільстві.

У описі, бідні райони Лондона стають символом безнадійності і відчуженості. Вулички застигають в образі бруду та марудності, де бідні мешканці змушені вести боротьбу за виживання в тяжких умовах [2, с. 142]. Описуючи життя бідних дітей, Діккенс розкриває їхні страждання від голоду, холоду та хвороб, а також від відсутності доступу до освіти та адекватної медичної допомоги. Такий докладний опис соціальних проблем міста в “Олівері Твісті” дозволяє читачам краще зрозуміти реальність життя мешканців бідних районів Лондона та глибинні

проблеми, з якими вони стикалися у щоденному житті. Це відображення реальності стає сильним соціальним коментарем часу, коли бідність та соціальна нерівність ставали невід'ємною частиною життя великого міста.

У романі “Давид Коперфілд” місто, особливо Лондон, виконує роль активного учасника життя головного героя та інших персонажів. Лондон стає місцем, де зустрічаються різноманітні соціальні шари, відображаючи різні сторони суспільства.

Для Давида Коперфілда, що прибуває до Лондона з провінційного містечка, місто відкриває нові можливості та принципово змінює його життя. Воно стає символом його особистісного зростання та самовдосконалення. Лондон відкриває йому нові горизонти і дає можливість зустрічати різноманітних людей, що впливають на його долю. У той же час, Лондон в романі відтворює реальність суспільного життя з його радощами та труднощами. Місто стає свідком подій, що впливають на долі персонажів, і відображає їхні внутрішні конфлікти та пошуки. Відносини між персонажами формуються в умовах його міського середовища, що робить Лондон важливим елементом сюжету та символом справжнього життя в романі.

Лондон представлений як велике, міське середовище, сповнене різноманітних розмаїттями та суперечностями. Місто є місцем, де збігаються різні соціальні класи та культури, де знаходять відображення різноманітні соціальні проблеми та життєві труднощі персонажів. У Лондоні, як відтвореному в романі “Давид Коперфілд” Чарльза Діккенса, можна побачити широкий спектр соціальних і економічних умов. З одного боку, є благополучні райони з величними будинками, розкішними парками та іншими ознаками заможності. Тут розташовані оселі впливових особистостей, заможних торговців, аристократів та

інших членів верхівки суспільства. Ці райони відображають стабільність і розкіш, які характеризували верхній клас епохи. З іншого боку, є бідні квартали з темними та брудними вуличками, де проживає найнижчий соціальний клас [8]. Тут переважають недоглянуті будівлі, вуличні ринки та торговельні прилавки, що свідчить про бідність і скромність життя мешканців. У цих районах злочинність і корупція розцвітають, оскільки бідність і безробіття ставлять людей у складні економічні та моральні ситуації. Суспільна нерівність і соціальні проблеми, що поширені у Лондоні, мають великий вплив на життя та моральні цінності персонажів. Вони змушені стикатися з викликами і труднощами, що приводять до зміни їхнього ставлення до життя та до самих себе.

У романі “Давид Коперфілд” Чарльза Діккенса, Лондон стає відображенням різноманітних аспектів суспільства і протиріччя епохи. З одного боку, місто демонструє свою величність і пишність через магіфікатні будівлі, розкішні парки, та елегантні вулиці, які відображають успіх і просперитет верхнього класу та багатих громадян. Ці аспекти Лондона відображають престиж та багатство епохи, прагнення до успіху та визнання в суспільстві. З іншого боку, місто також показує свою міську незграбність та проблеми, що випливають зі складних соціальних умов. Незважаючи на його велич, Лондон містить темні, занедбані райони, де влада та контроль суспільства не досягають. Персонажі роману зіштовхуються з цими різноманітними аспектами Лондона, що відображаються в їхніх життєвих ситуаціях та внутрішніх конфліктах. Їхні дії та розвиток характерів часто відбуваються в контексті міста, що підкреслює важливість соціального середовища для формування індивідуальності та моральних цінностей персонажів.

У романі “Мартін Чезлвіт” Чарльза Діккенса, місто відіграє важливу роль у житті головного героя та інших персонажів, але відображається воно не так яскраво, як у інших творах письменника. Основна дія роману розгортається на селі та в маленьких провінційних містечках.

Маленьке містечко, в якому розгортається дія роману "Мартін Чезлвіт", створює атмосферу спокою та невинності. Заселене простими місцевими жителями, воно відображає традиційне життя провінційного міста, де кожен знає один одного, а звичаї та традиції мають велике значення [1, с. 122]. Порівняно з метушливим і складним життям Лондона, це місто представлене як мирне пристановище, де час повільніше тече, а люди живуть у гармонії з навколишнім середовищем.

Це місто створює контраст до Лондона, де соціальні проблеми, корупція та безпека є поширеними проблемами. У порівнянні з великим містом, де багато темних кутків та небезпека чекають на кожного, маленьке містечко виглядає як оаза спокою. Тут відсутній тиск і турботи великого міста, що надає персонажам можливість відпочити та перезарядитися перед подальшими пригодами.

У романі "Мартін Чезлвіт", місто відіграє значну, хоч і не таку деталізовану роль, як у інших творах Діккенса. Незважаючи на відсутність вичерпного опису, місто виступає як фон для розвитку подій та характерів. Воно створює атмосферу, де герої можуть розгортати свої дії та взаємодіяти один з одним.

2.2. Характеристика ключових лондонських локацій у творах

У романі "Олівер Твіст" Чарльза Діккенса Лондон зображений як місто, яке відображає соціальні нерівності та злочинність епохи. Ключові лондонські локації в цьому романі

допомагають створити атмосферу темряви, бруду та безнадії, що оточує головного героя Олівера Твіста [7].

Маленький Брукер-стріт (Brooker Street) в романі "Олівер Твіст" стає символом безпросвітності та безнадії, де діти, які опинилися там, відчують себе покинутими та непотрібними. Маленький Брукер-стріт ілюструє бідність та відчай, які стали повсякденною реальністю для безпритульних дітей у Лондоні того часу.

Лондонський міст (London Bridge) у романі "Олівер Твіст" виступає як символ переходу для головного героя Олівера з його минулого у бідності до невідомого майбутнього. Для Олівера Лондонський міст стає межею між дитинством і дорослим життям, місцем, де він вперше відчуває відділення від старого світу та вступ до нового. Він залишає позаду безпечність притулку і вирушає у невідоме майбутнє, яке виявиться повним випробувань і небезпек.

Чарінг-кросс (Charing Cross) у романі "Олівер Твіст" виступає як центральна точка міста Лондону, де перетинаються долі різних персонажів і відбуваються ключові події. Це місце втілення зустрічей та розставань, символізуючи перехідні моменти в житті героїв.

Чарінг-кросс відображає місце, де персонажі збираються, щоб вирішити свої проблеми або взяти участь у важливих подіях. Це може бути зустріч головного героя з новими друзями або ворогами, розмова про плани та стратегії, або навіть місце, де відбувається важливий поворот у сюжеті.

Поміж тисячами вулиць і перехрестів Лондона, Чарінг-кросс виділяється як пункт, де перетинаються шляхи персонажів, відображаючи складний та взаємопов'язаний характер їхніх відносин та життєвих шляхів [7]. Чарінг-кросс стає не лише

географічною точкою на мапі міста, але й символом об'єднання та перетину різних світів у світі роману.

Джордж-ін (St. George's) у романі "Олівер Твіст" виступає як місце, де Олівер стикається з Фагіном та його бандою злочинців. Ця локація символізує темряву та злочинність, де головний герой переживає найбільші небезпеки для свого життя та майбутнього. Уявіть темну та химерну вулицю, вкриту тінями та переповнену таємницями. Це саме те, що можна спробувати уявити, коли думаєте про Джордж-ін. Замшелі будівлі, пошарпані двері та таємничі алькови, де злочинці планують свої махінації, утворюють атмосферу небезпеки та напруги. Для Олівера, Джордж-ін стає місцем, де він перший раз відчуває справжню загрозу для свого життя та долі. Він потрапляє в цю темряву світу, де править Фагін, і стикається зі злочинцями, які готові зробити будь-що, щоб захистити свої таємниці та інтереси.

У романі "Давид Коперфілд" місце Блекфрайярс (Blackfriars) відіграє значну роль у житті головного героя. Після трагічної втрати батьків, Давід Коперфілд вирушає у Лондон, де він намагається знайти своє місце у світі та почати нове життя. Він оселяється в Блекфрайярс, де займається журналістикою та пише статті для газети.

Це місце стає символом нових початків для Давида, де він розвивається як особистість і знаходить своє покликання у письменницькій сфері. Відчуття нового початку та можливості змінити своє життя переплітаються з енергією та амбіціями Давида, які відображаються у його журналістських творах. Блекфрайярс стає місцем, де Давід знаходить себе, встановлює зв'язки та робить перші кроки до успішної кар'єри та особистого задоволення [9, с. 239].

Докер-стріт (Drury Lane) у романі "Давид Коперфілд" виступає як ключове місце, де розгортається доля головного героя. Саме тут Давід зустрічає Агнес Вікфілд, майбутню свою дружину, що відбувається під час його перебування у Лондоні. Ця зустріч виявляється доленосною для обох героїв і визначає подальший оборот їхніх життів.

Відкриваючи нові можливості та створюючи нові зв'язки, вони обидва перетинають свої шляхи на цій вулиці, що відіграє роль каталізатора їхніх почуттів та подальшого розвитку стосунків. Докер-стріт уособлює магію міста, де кожен поворот може принести нові відкриття та змінити долю героїв.

Сіті (City) - це серце фінансового та ділового життя Лондона, місце, де зосереджені великі корпорації, банки, фінансові установи та офісні комплекси. Цей центральний район є символом бізнесу та фінансів не тільки для Лондона, а й для всієї Великої Британії.

У романах, як "Мартін Чезлвіт", Сіті може виступає як місце, де головні герої зустрічаються з бізнесменами, впливовими особистостями та проводять ділові зустрічі. Для персонажів, які мріють про успіх або шукають виходу зі складних ситуацій, відвідування Сіті може стати важливим етапом у їхньому житті.

Глобус Театр (Globe Theatre) - це історична локація, яка має значення для культурного та соціального життя Лондона. Як символ театральної сцени, він виступає як місце, де герої роману відвідують вистави, де вони насолоджуються мистецтвом та культурою, а також зустрічаються з іншими персонажами.

Для персонажів роману, Глобус Театр може бути місцем, де вони знаходять розвагу або отримують нові враження [3, с. 46].

У романах "Олівер Твіст", "Давид Коперфілд" і "Мартін Чезлвіті" Чарльз Діккенс майстерно відтворює образ Лондона як символу соціальних протиріч і нерівностей 19 століття. Кожний з

цих романів має свої ключові лондонські локації, які відображають різні аспекти життя міста та впливають на долі персонажів.

2.3. Символіка та метафори Лондона в творчості Діккенса

У творчості Чарльза Діккенса Лондон часто виступає як символ бідності, злочинності та соціальної нерівності. Образи таких локацій, як Брукер-стріт у романі "Олівер Твіст" і Джордж-ін у тому ж романі, глибоко пронизані символізмом, що додає їм емоційного й символічного навантаження.

Брукер-стріт у "Олівері Твісті" відображає жорстокі умови життя бідних мешканців Лондона. Ця вуличка стає символом безнадійності, убозтва та відчаю, що властиві багатьом дітям, які перебувають у сирітських притулках. Відомий образ сироти Олівера Твіста, який вирішує втекти від свого жорстокого оточення, посилює враження від бідності та соціальної нерівності.

Джордж-ін, також зображений у "Олівері Твісті", втілює темряву та загрозу вуличних кварталів Лондона. Ця локація є місцем, де герої роману стикаються з найбільшими небезпеками та труднощами. Символіка Джордж-іну підкреслює безпекові ризики та соціальні небезпеки, що загрожують найбіднішим верствам суспільства.

У творчості Чарльза Діккенса Лондон часто виступає як моральний маяк, де персонажі знаходять відповіді на свої моральні дилеми і випробування. Один із таких символічних місць - Чарінг-кросс у романі "Давид Коперфілд".

Чарінг-кросс у "Давиді Коперфілді" стає центральною точкою, де герої вирішують свої сумніви та шукають свою істину. Саме тут вони зустрічаються, розмовляють, роздумують, і відбуваються ключові події, що впливають на їхні долі. Метафорично Чарінг-кросс може бути розглянутий як перехрестя

життя, де персонажі зіштовхуються з різноманітними шляхами та виборами [6]. Він символізує точку зіткнення різних світів і долей, де герої проходять через важкі випробування та моральні конфлікти, знаходячи свій шлях до моральної зрілості та самопізнання. Чарінг-кросс у романі "Давид Коперфілд" втілює моральний маяк, який допомагає персонажам розуміти себе та світ навколо них, а також приймати важливі рішення у важкі моменти життя.

Блекфрайарс стає для Давіда символом перетворення і відродження. Він намагається покласти минуле за собою і почати життя спочатку, перетворившись з дитини, яка втратила батьків, в самостійну дорослу особистість. Це місце символізує його здатність до відновлення та зміни, його зусилля стати сильним і незалежним.

Сіті втілює динаміку і напругу, пов'язану з боротьбою за успіх у вимірах бізнесу та кар'єри. Воно є символом працьовитості, витримки та рішучості персонажів, які прагнуть досягти своїх цілей у жорсткому світі великого міста.

Публічні будівлі і пам'ятники Лондона відіграють важливу символічну роль у творчості Діккенса. Наприклад, Біг Бен, який зазвичай асоціюється з Великим парламентським годинником, може виступати як символ часу, порядку і стабільності. Його висока вежа й гучний дзвін також можуть відображати авторитет та ритм міста.

Букінгемський палац, як резиденція британської королеви, може символізувати королівську владу, традицію та історію. Цей палац є однією з найвідоміших пам'яток Лондона і відображає багатство та вплив монархії. Публічні будівлі і пам'ятники, як Тауерський міст та Вестмінстерське абатство, також можуть мати велике символічне значення, представляючи історію, традицію та

владу. Вони стають важливими точками на карті Лондона, які допомагають читачеві ліпше розуміти контекст і атмосферу творів Діккенса.

Природні об'єкти, такі як річки, парки та інші, часто мають символічне значення у творчості Діккенса. Темза, як найбільша річка Лондона, може відображати життя, рух і нестримність часу. Її потік може символізувати неперервний хід подій у житті персонажів та міста в цілому.

Гайд-Парк, як найбільший парк Лондона, може слугувати місцем відпочинку, рефлексії та спокою. Він може стати символом природної краси та відпочинку від міської суєти і швидкого темпу життя.

Висновок 2 розділу

Проаналізувавши певні локації та зрозумівши роль та символізм міста в творі, ми можемо вкотре впевнитися, що Лондон є не просто локацією, чи ареною розгортання подій, а величезним символом поєднання контрастності цього світу. Протиставлення бідності та розкоші, чистоти та бруду, розслабленості та напруги, а ще й казковим місцем зустрічі людей з різних світів. Детальні описи змушують нас повністю поринути в ілюзію життя цієї епохи та до того ж, приміряти долю різних персонажів.

Кожна історична пам'ятка, будівля, вулиця, квартал наділені наче живими якостями і отримують певно подобу, чи то втілення краси та розкоші, чи втілення зла, бруду та бідності.

Отже, кожна описана локація, кожен наділений образ змушує нас замислитися. Замислитися над проблемами того часу: класова нерівність, антисанітарія, дитяча праця, відсутність допомоги населення тощо. І саме опис атмосфери міста, фізичний його стан, детальний образ монументів, кварталів та вулиць допомагає нам відчувати це протиставне поєднання.

ВИСНОВОК

Дослідження біографії та творчості Чарльза Діккенса, а також образу Лондона в його творах підтверджує важливість міста як ключового елемента в житті та творчості цього видатного письменника. Проаналізовано основні етапи життя Діккенса, соціально-економічний стан Лондона за його життя, значення міста в творах та в його житті, тому ми можемо побачити великий акцент на взаємозв'язок між творчістю письменника і середовищем, в якому він жив і працював. Про це свідчать чисельні факти. В його творах прототипом персонажів виступали реальні люди, які були важливі йому в житті, або які залишили великий слід в його життєвій історії.

Аналізування образу Лондона у творчості Ч. Діккенса показує, що місто є не лише локацією, але й активним учасником подій та символічним образом, який допомагає розкрити глибинний зміст твору, відчутти на собі увесь шлях персонажів. Детальний опис локацій Лондона змушує нас поринути у світ персонажів, приміряти їх поведінку та опинитися на їх місці. Іноді події не втішали і приходилось поринати в світ несправедливості, бруду, бідності та дискримінації. Проаналізувавши локації певних творів та оповідань, зображення ключових лондонських локацій у творах, виявлення лондонських символів та метафор показує, що місто є не лише місцем дії, а й місцем життя. Безперечно, місто набирає живої подоби, оживає, кожен куточок показує нову сторону життя цієї епохи. Кожна будівля повністю відображала становище людей, які там мешкали. Історичні споруди, палаци представляли вищий прошарок населення –багатіїв, які не знали бід. А звичайні райони, де панувала бідність, несправедливість та

антисанітарія–простий люд. І саме так ми можемо провести ту паралель між розкішним життям та бідним.

Чарльз Діккенс виявився майстром втілення глибокого соціального та психологічного аналізу, зображуючи місто як живий, дихаючий організм, він зміг перетворити його на символ соціальних протиріч. Його реалістичні та детальні описи створювали атмосферу міста, яке оживало, дихало та жило. Готичні елементи, сатира та гумор, створюють багатогранний образ столиці та його мешканців. Він майстерно змальовував не лише зовнішню красу міста, а й його темний і таємничий бік, і навіть болючий для сприйняття.

До того ж, Діккенс висвітлював питання соціальної нерівності та абсурдності вікторіанського суспільства, що робить його творчість актуальною навіть і сьогодні, бо, на жаль, тема «класового» поділу залишається проблемною і в наш час. Його гострий розум та глибоке розуміння людської природа втілює реалії свого часу в художній формі, залишивши неабиякий слід у світовій літературі.

Отже, варто не один раз зазначити, що Чарльз Діккенс був майстром своєї справи, він вправно доводив свою думку та змушував читача замислитися над сучасними проблемами та винести певні висновки, а може навіть і спонукав до дії. Зображення всесвітньої столиці відграє велику роль у житті автора та у його творчості, що надає місту певного символізму та сенсу.

LE RESUME

Dans ce travail nous pouvons explorer la vie, de Charles Dickens, aussi nous pouvons représentation de la ville de Londres dans ces oeuvres littéraires. Premièrement, la tendance de Dickens incorpore des éléments gothiques, en particulier dans ses descriptions vivantes de Londres. Malgré les nuances gothiques, la représentation de Londres par Dickens est extrêmement réaliste et détaillée, véhiculant la complexité et le mystère de la ville dans tous ses recoins, en montrant la réalité parfois pessimiste.

Le travail souligne que la représentation de Londres par Dickens est plus qu'une simple description physique, elle sert également de symbole des contradictions et des défis sociaux de l'époque. À travers ses personnages et ses histoires, Dickens dénonce les inégalités sociales, le snobisme et l'hypocrisie qui prévalaient dans la société victorienne. Les observations pointues de Dickens sur les problèmes sociaux n'ont pas perdu de leur pertinence, même aujourd'hui, ce qui rend son œuvre intemporelle. De plus, la connaissance exceptionnelle de Dickens en matière de paysage et d'architecture ne se limite pas à Londres, comme le montre sa représentation de Paris dans « A Tale of Two Cities », qui démontre sa capacité à juxtaposer et à contraster deux villes différentes mais interconnectées.

En concluant, nous pouvons constater le fait que Charles Dickens est un écrivain talentueux qui combine réalisme, éléments gothiques, satire et humour pour créer une riche toile de la vie urbaine. En outre, l'auteur a décrit à plusieurs reprises la capitale anglaise dans ses œuvres, en mettant l'accent sur les problèmes sociaux: la discrimination inégalité de classe travail insalubre des enfants. Ses observations pointues et ses commentaires sociaux continuent de résonner, consolidant son héritage en tant que l'une des figures les plus influentes de la littérature anglaise.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зуброва О. А., Зарічна А. М. Засоби створення образу Лондона в художньому дискурсі XIX-XXI ст. Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії: 2019 рік : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11–12 жовтня 2019 р. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2019. С. 122–126.
2. Капленко Ю. В. Взаємодія романтичних й реалістичних тенденцій в романі Чарльза Діккенса «Повість про два міста». Різдвяні студентські наукові читання : зб. тез наук-практ. конф. (м. Запоріжжя, 4 грудня 2020 р) Запоріжжя, 2020. С. 142–143.
3. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. Філологічні семінари. Київ, 2013. Вип. 16. С. 46–53.
4. Півнюк Н. Соціальні контрасти та моральні конфлікти у висвітленні Ч.Діккенса. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України, 1999. – № 4. С. 55-58.
5. Образ Лондона в романах Чарльза Діккенсона. URL: http://4ua.co.ua/literature/vb2bc69b4d43b89521316c27_0.html (Дата звернення: 05.04.2024).
6. Образ Темзи в романі Чарльза Діккенсона. URL: https://studbooks.net/717519/literatura/obraz_goroda_proizvedeniyah_dikkensa (Дата звернення: 05.04.2024).
7. Чарльз Дікенс. “Пригоди Олівера Твіста”. URL: https://grinch-home.at.ua/load/inshi_disciplini/chitackij_shhodennik/charlz_dikkens_quot_prigodi_olivera_tvista_quot/45-1-0-83 (Дата звернення: 05.04.2024)

8. Предметні символи у романах Чарльза Дікенса. URL: http://4ua.co.ua/literature/sa3bd78b5d53b88521316d27_0.html (Дата звернення: 05.04.2024)
9. Dudley A. Concepts in film theory. Oxford : Oxford University Press, 1984. 239 p.
10. Sizemore Ch.W. A Female Version of the City: London in the Novels of Five British Women. Knoxville : The University of Tennessee Press, 1989. 307 p.
11. Peter Ackroyd: The Life and Times of Charles Dickens. Hydra Publ., New York 2002, ISBN 1-59258-002-5.
12. Лібман З. Чарльз Дікенс: Життя і творчість. — К., 1982
13. Дікенс Ч. Пригоди Олівера Твіста [Текст]: роман: для дітей середнього і старшого віку / Чарльз Дікенс; пер. з англ. В. Черняхівської. — К. : Дитвидав, 1963. — 443 с. : іл.
14. Дікенс Ч. Домбі й син [Текст] / Ч. Дікенс; пер. з англ. М. Іванова; вступ. ст. П. Державіна. — Х. ; К. : ДВУ, 1930. — 752 с.
15. Дікенс Ч. Два міста: Повість англійска Кароля Дикенса. Переклад з англійської: Іван Белей Львів: Накладом ред. «Діла». Друк. Т-ва им. Шевченка. Під зарядом К. Беднарского, 1884. — 359 с. — (Лит. додаток «Діла»: Б-ка найзнаменитших повістей Т. 16).[56]
16. Дікенс Ч. Домбі й син [Текст] / Ч. Дікенс; пер. з англ. М. Іванова; вступ. ст. П. Державіна. — Х. ; К. : ДВУ, 1930
17. Ackroyd, Peter (1990). Dickens. London: Sinclair-Stevenson. ISBN 978-1-85619-000-8. Archived from the original on 26 September 2015. Retrieved 2 July 2015.
18. Cain, Lynn (2008). Dickens, family, authorship: psychoanalytic perspectives on kinship